

Filmová ukázka

Cíl: Ukázat žákům konkrétní situaci, která se mohla v historii odehrát, hledat motivy jednání jednotlivých aktérů.

Časová náročnost: 20 minut – 45 min (záleží na délce filmové ukázky) + příprava (výběr filmů)

Organizace: Žáci sedí s výhledem na projekční plátno

Pomůcky: Notebook, plátno, vhodná filmová ukázka cca 10 min

Popis aktivity: Učitel vybere krátké filmové ukázky (adekvátní věku žáků), které pojednávají o vztahu Čechů a Němců, ve kterých se vyskytuje kontroverzní situace (taková, která vytržená z kontextu bude budit mnohé nejasnosti a otázky), o nich pak s žáky diskutujte.

Učitel klade návodné otázky dle zvolené ukázky, které mají žáky přimět k přemýšlení nad vztahy protagonistů, motivy jejich jednání atd. Žáci by prostřednictvím filmových ukázek a následnou diskuzí měli dojít k poznání, že nic není černobílé (viz shrnutí níže).

***Příklad:** V rámci projektového dne na českých školách jsme použili dvě filmové ukázky. Jednu z období před 2. SV – rok 1938, druhou z období konce 2. SV – rok 1945 a to z filmů Habrmannův mlýn (režie: Juraj Herz; česko-německo-rakouský film z r. 2010) a Uloupená hranice (režie Jiří Weiss, ČSR 1947). K ukázkám jsme použili tyto návodné otázky:*

Jaké národnosti byli protagonisté?

Jaký měli vztah?

Co se v ukázce odehrálo? Vysvětlit.

Shrnutí (5 min): Nesmíme generalizovat (všichni Češi byli dobří nebo špatní, všichni Němci byli dobří nebo špatní). Záleželo na každém člověku a na jeho specifické životní situaci. Hlavní motivací ke špatnému chování byl často strach – o sebe, o svou rodinu. Dále pak potřeba vybit si zlost a nahromaděnou frustraci, najít viníka. Dnes je pro nás důležité poznávat historii a poučit se z chyb našich předků. Tím, že se budeme zajímat o moderní dějiny našeho národa, budeme vnímavější k projevům intolerance, vůči kterým bychom se měli umět vyhradit.

Na co si dát pozor: Vybrat pečlivě ukázku, obsah by měl odpovídat znalostem a věku žáků. Nastudovat ukázku a zvolit vhodné otázky k diskuzi. R. Stradling (2003: 162) upozorňuje, že televizní pořady mají svá omezení: nekladou velký důraz na chronologii a synchronizaci, na vysvětlení hlubších příčin událostí, necitují své prameny, výběry pramenů jsou selektivní ovlivněné produkčními hodnotami – akce, vzrušení, konflikt, násilí...

Hrané filmy¹ s tematikou Sudet a odsunu německého obyvatelstva:

Uloupená hranice (režie Jiří Weiss, ČSR, 1947)

Ves v pohraničí (režie Jiří Krejčík, ČSR, 1948)

Nástup (režie Otakar Vávra, ČSR, 1952)

Praha nultá hodina (režie Milan Makovec, ČSSR/NDR, 1962)

Adelheid (režie: František Vlácil, ČSSR 1969)

Výstřely v Mariánských lázních (režie Ivo Toman, ČSSR/NDR, 1973)

Cukrová bouda (režie Karel Kachyňa, ČSSR, 1980)

Zánik samoty Berghof (režie Jiří Svoboda, ČSR, 1983)

Služka Hilda (režie: Günter Rücker/Jürgen Brauer NDR 1985/86)

Krev zmizelého (režie: Milan Cieslar, Česko, 2005, 126 min)

Habermannův mlýn (režie: Juraj Herz, Česko, Německo, Rakousko 2010)

7 dní hříchů (režie: Jiří Chlumský Česko/Slovensko, 2012, 107 min)

Dokumentární filmy²:

Zabíjení po Česku (režie David Vondráček, 2010)

Sudety – podtrhnout vrstvu lhostejnosti – z cyklu *Dějiny na vlastní kůži* (Občanské sdružení PANT, 2013). Anotace: výpověď tří žen, jejichž osudů se odsun Němců po 2. světové válce přímo dramaticky dotknul. Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/film-sudety-protrhnout-vrstvu-lhostejnosti/>

Böhmen und Mähren – Deutscher oder slawischer Boden? 7:21 Minuten:

<http://www.youtube.com/watch?v=wxAkShV0Sg8>

Töten auf Tschechisch – Die andere Seite der Vertreibung Folge 1 – Teil 1: 11 Minuten, Url.:

<http://www.youtube.com/watch?v=d5BnPVszDQA>

Töten auf Tschechisch – Die andere Seite der Vertreibung Folge 2 – Teil 1: 11 Minuten, Url.:

http://www.youtube.com/watch?v=S7ZWm_hKAME

1939 – Sudeten-Deutschland kehrt heim: 14:55 Minuten:

<http://www.youtube.com/watch?v=hCFhWsVMryM>

Wie Hitler die Tschechoslowakei „eroberte“! (vom 1. Weltkr. ab): 3:42 Min:

<http://www.youtube.com/watch?v=LEBotbIVXyg>

Die Vertreibung der Deutschen aus der Tschechoslowakei: 14: 59 Min:

<http://www.youtube.com/watch?v=mWRnshScFc>

Böhmische Dörfer – Die Gräber der Vergangenheit: 6:52 Min:

https://www.youtube.com/watch?v=1zx_PcuzGMA

Das Massaker von Dobrenz: 8:33 Min: <https://www.youtube.com/watch?v=kGJb2a7FwY4>

¹ Filmy lze označit za tzv. hrané historické filmy (k terminologii více viz Pandel a Schneider 2010), kde historie představuje kulisu pro vymyšlené či „pravdivé“ příběhy. Příběhy jsou vytvořeny pro široké publikum a snaží se vyhovět jeho očekáváním (komerční prvek).

² V dokumentárním filmu jsou v něm začleněny autentické dobové snímky, mapy atd. doplněné komentářem, je vytvořen ke vzdělávacím účelům.

Filmový dokument – dobové nahrávky:

Vertreibung aus dem Sudetenland – ohne Text, nur Musik zu farbigen Aufnahmen: 11.00

Min: http://www.youtube.com/watch?v=o_OYRqXN1mg

Inspirace pro využití filmového dokumentu ve výuce:

HES, Milan. 2013. Metodika O7 CSR 1945-1948. „Film Sudety – Podtrhnout vrstvu Lhostejnosti.“ Dostupné z:

<<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/sudety-protrhnout-vrstvu-lhostejnosti/>>

Doporučená literatura k metodě výuky pomocí filmu:

HUDECOVÁ, Dagmar a Denisa LABISCHOVÁ. *Nebojme se výuky moderních dějin: nejnovější a soudobé dějiny v současném dějepisném vyučování*. 1. vyd. Úvaly: Albra, 2009, 79 s. ISBN 978-80-7361-070-8.

PANDEL, Hans-Jürgen a Gerhard SCHNEIDER. *Handbuch Medien im Geschichtsunterricht*. 1. vyd. Schwalbach/Ts:Wochenschau-Verlag, 2010, s 367-368. ISBN 978-3-87920-430-4

STRADLING, R. *Jak učit evropské dějiny 20. století*. [online]. MŠMT, 2003. [cit. 20-03-2015] Dostupné z:

<<http://www.msmt.cz/Files/ZIP/NHdefinjakucitevropskedejiny20stoleti.zip>>

Za použití projektových knih jednotlivých škol a výstupů projektu „Obrazy historie regionu“ připravil kolektiv autorů

Editor: Marie Kubalíková, Olga Mourková

© Centrum pro komunitní práci západní Čechy
Cpkp západní Čechy, Americká 29, 301 38 Plzeň
Plzeň 2015

Partnerem projektu je Volkshochschule im Landkreis Cham e. V.

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons Uveďte původ-Neužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní. Pro zobrazení licenčních podmínek navštivte <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>.

www.cpkp-zc.cz

www.vhs-cham.de

Financováno z Evropského fondu pro regionální rozvoj Evropské unie prostřednictvím Programu přeshraniční spolupráce Cíl 3 ČR – Svobodný stát Bavorsko 2007 – 2013 „Investice do vaší budoucnosti“